

שעתיים יותר מדי

הוטל טרמיוס. בימאי: מרסל אופולס

תסריט

האירוניה

והסארקזם

של אופולס

אינם לטובתו

המקורית, להאיר את קרקע הצמיחה של חיה סאריסטית זו, אשר 20 שנה מתום המילחמה הוא מסוגל להאדים מזעם, כאשר מישורו מחבריו מאשים את היטלר שבגד באידיאלים של הנוער הגרמני, הרי שהוא מצליח להפיק תוצאות קלושות ביותר.

אופולס אף לא מתקרב לשאלות, אשר בראיון איתו הוא מגרירן כקריטיות: האם שירות בגסטאפו ריו כרי לעשות מכארכי תליון, או די בעובדה שאדם חי וגדל בגרמניה.

אופולס לא מנסה לבחון את התפתחות הבנליות של הרשע אצל מי שהכל מעידים עליו שהיה חבר נאמן, חביב ואוהב חיות, נוסח רודולף הס — מפקד מחנה ההשמדה אוש — אופולס לא מנסה לבחון את התפתחות הבנליות של הרשע אצל מי שהכל מעידים עליו שהיה חבר נאמן, חביב ואוהב חיות, נוסח רודולף הס — מפקד מחנה ההשמדה אוש — ויזם — והיטלר, שלא יכול היה לעצור את זעמו כאשר העלו בפניו את מינהגם הכרברי של הבריטים לצאת לציד שועלים.

אופולס לא מנסה גם לעמת את בני כפרו של בארבי עם מעשי הזוועה שעשה. הוא לא מנסה לבחון איך אותו ירידנעורים, אשר אמר על בארבי שהוא היה איש טוב, כיוון שכלבים חיבבוהו היה מגיב אילו השמיע באוזניו את עדותה המזועזעת של ליו לסבר, חברת מחתרת שבארבי רחם מים לריאותיה במשך 19 ימים רצופים, או כיצד קילף את עורו של אסיר מחתרת וטבל את ראשו באמי בטיה מלאה באמוניאק.

אם אופולס אכן התכוון, כפי שהעיד על עצמו, לעמת בסרט זה את כל הזוועות של בארבי עשה, עם הדרך שבה אנשים מרחיקים עצמם מהן, מדוע לא מימש את כוונתו? אילו עשה זאת, יש להניח שהיה מוציא ממרואיניו הגרמנים תגובות מעניינות וחשובות יותר מאשר דיכרייגניו על הרדיפה הנקמנית אחרי „אנשים זקנים ומסכנים אלה“.

בארבי בבוליביה

עם זאת, הפרק הגרמני הוא החטאה נסלחת, בהשוואה לסטיה החריפה והאי רוכה לאין ערוך שעושה אופולס בפרק האמריקאי והבוליבי.

בראיון שמעניק אופולס American Film, הוא מספר שבית המישפט הצרפתי לא התיר לו לצלם את מהלך מישפטו של בארבי ב־1987, דבר שאילץ אותו לשנות את תפיסת הסרט, ולהעביר את הדגש על יחסם האמביולנטי של השילטונות הצרפתיים להעמדת בארבי לדיון. אבל אם זאת היתה מטרתו של אופולס, קרי — לבחון את יחסם האמביולנטי של שילטונות צרפת, מצד אחד, ולהזקיע את המוסר היחסי של הבריות, מצד שני, למה הוא מקדיש שעה תמימה למעקב אחר שהותו של בארבי בבוליביה?

אופולס מראיין ארוכות את שומר ראשו של בארבי, ואת נציג לישכת המסחר הגרמנית, המספר באריכות איך בארבי הונה אותו בחצי מיליון מארק, ואיך איבד, כתוצאה מכך, את אמונו בו. בהמשך הוא מראיין פועלים בחווילתו של בארבי בלימה, והם כמוכזב אומרים על בארבי שהיה איש טוב ונדיב.

אם אופולס היה מבקש להראות איך סאריזם וזוועה יכולים לחיות בכפיפה אחת עם חביבות ונורמליות, היה טעם בראיון טריוויאלי זה, אבל מה תורמת התרשמותם של פועלים פראוים, שאולי אף לא שמעו על מילחמת העולם השנייה, להמחשת המוסר היחסי?

אופולס לא מסתפק בכך. הוא חוקר בחציצות ובפירוט מייגע את נתיבי הבריחה

פורמטים, אימצו האמריקאים את הקו של לא ראינו, לא שמענו, לא דיכרנו, בכל הקשור לקופת השרצים של בארבי.

עובדה, הקצינים הצרפתים, שקיימו איתם קשר רציף, לא ביקשו מהם להסגיר לידיהם. עובדה, המישפט שהגישו הצרפתים נגד בארבי, בי, שלא בנוכחותו, לא הגיע לאזניהם. שום ידיעה על כך לא התפרסמה בעיתונים שהם נהגו לקרוא: הרנד טריבון וכוכבים ופטים. וכשהקרקע תחת רגליו של בארבי בערה בי ברוש, שנוהל עליידי כומר יוגוסלבי שזכה לבירכתו האילמת של הוואטיקן.

ואמנם, קצין ס־ס זה, שדרגתו מקבילה בסך־הכל לטרן, קונה לעצמו אחרי המילחמה מעמד ומשקל שלא היו לו כאשר כיהן ככובש.

הצרפתים חששו שהבאת בארבי למישפט תחשוף בקיעים במחתרת הצרפתית ותפגע ברימויה ההרואי, שהתעלה אחרי המילחמה לדרגת מיתוס. האמריקאים, מצידם, שחששו בשרותיהם המודיעין הצרפתיים שהם נגועים בקומוניסטים, חששו שהצרפתים יחקרו את בארבי על עבודתו בשרות המודיעין האמריקאי. ואילו ראש החונטה הצבאית של כוליי

בין השנים 1942-1944 שיכן קלאוס בארבי את מטה הגסטפו שלו בליאון במלון טרמיוס. ממלון טרמיוס (בצרפתית — תחנה אחרונה) יצאו צווי המאסר והגירוש שהביאו מוות ועינויים קשים על אלפי אנשים.

על מעלליו הרצחניים זכה בארבי בכינוי הנודע לשימצה „הקצב מליאון“. אבל בארבי הוא רק עילה בידי מרסל אופולס לעשות סרט על אדישותם של בני־אדם נוכח הרשע, על נטייתם להיתלות בחוסר־טעם ובאי־ביררה, כדי לתרץ את שתייתם שבהסכמה ליעול. זהו סרט על היסתגלותם של בני־אדם פשוטים לשילטון כיבוש, על נבונותם של האמריקאים להעדיף שיקולים מדיניים על פני שיקולים מוסריים, ועל אדישותן המרסית של המדינות שלא היו מעורבות במיי שרין במילחמה בגרמניה.

אופולס רואה במוסר היחסי — ולא את בארבי ושכמותו — את אויבו הגדול ביותר. המוסר היחסי הוא זה שמביא את העולם כעבור 40 שנה לטשטש את הייחוד המיפי לצתי של השואה, ולראות בנאצים אנשים הנרדפים בידי חבורת נוקמים ונטורים יהודים או תמהונים, כמו בני הזוג קלרספלד, הנת-

קלאוס בארבי ומישפחתו שולווה מישפחתית עם רוצח

ביה אימץ את בארבי כיועצו הצבאי, ואיפשר לו לעסוק בסחר כימיקלים, נשק וסמים.

אוהבי חיות

אבל, אם המוסר היחסי הוא עניינו העיקרי של אופולס ולא בארבי, לשם מה טורח אופולס לבקר במרבורג, כפר מולדתו של בארבי, ולראיין שם את בני המקום על הוריו, על ילדותו, ועל זיכרונותיהם ממנו? ואם בכל זאת החליט, למרות כוונתו

מכים בידי התיקשורת. אופולס יוצא גם נגד התפיסה המטושפת שכל ידיעה צריכה ליהנות מהכבוד הראוי לה, כיוון שכל הערכים ממילא סובייקטיביים.

וכך, תחת הדגל המתועב של מוסר יחסי, מפגיש אותנו אופולס עם מי ששרתו ביחירת המודיעין האמריקאי בגרמניה, כדי לשמוע את הסבריהם המגומגמים על גיוסו של בארבי לשורותיהם מיד אחרי סיום המילחמה, במסגרת המאבק הגלובלי בברית המועצות ובקומוניזם בכלל. וכמו שלושת הקופים המ-